

18/6/83

EL LLENGUATGE

Escoltar i sentir

Segons el Diccionari Fabra *escoltar* significa «fer atenció (a allò que diu algú), aplicar l'orella a oir (quelcom)», i *sentir* vol dir, en el cas del significat que ara ens interessa especialment, «percebre per mitjà de l'orella». La distinció que hom fa comunament —o que hom faria segurament sense vacil·lar— obeint a una pregunta— entre el significat del verb *escoltar* i el de *sentir* correspon perfectament a les definicions transrites del Fabra: tothom convé que hom pot escoltar sense sentir res, o sense sentir allò que hom voldria, i que el fet de sentir un so determinat, una conversa, una peça musical, etc., no suposa necessàriament l'acte deliberat i voluntari d'escoltar-lo, de fer-hi atenció. I, així, l'elocució espontània distribueix correctament entre aquests dos verbs els diversos casos d'aplicació que resulten dels dos significats indicats.

Però una cosa és l'elocució espontània i una altra la llengua literària o escrita, dit encara d'una manera més general, el llenguatge presidit o determinat pel raonament, per la tria conscient i deliberada de tal o tal mot o de tal o tal expressió. I no és pas infreqüent el fet que en el segon cas es puguin observar deficiències no conegudes en el primer, moltes vegades perquè el raonament que ha determinat la tria dels mots és imperfecte, generalment més lògic que no pas gramatical o lingüístic. Això és el que s'esdevé en l'ús dels verbs *escoltar* i *sentir*, en què podem observar una preferència indeguda pel primer, en detriment, és clar, del segon, especialment en casos en què hom fa referència a coses dignes d'ésser sentides, talment com si fos rebaixar-ne el valor o l'interès dir que *algú les sentia* en lloc de dir que *algú les escoltava*. Sentir una cosa, com hem dit, no suposa escoltar-la, però tampoc no suposa no fer-ho, i sovint, allò que es vol indicar, precisament, no és que hom va escoltar una cosa sinó precisament que la va sentir, encara que sigui una cançó, una peça simfònica, un bell discurs, una lectura poètica o un sermó edificant. En el mateix Diccionari Fabra trobem un exemple tan significatiu com *Anar a sentir un sermó*, i és ben conegut el poema de Maragall *Havent sentit Beethoven*. No es diu pas «escoltar missa» sinó *sentir missa* o bé *oir missa*, i cal recordar que *oir*, avui arcaïtzant, és precisament el verb que ha estat substituït, en l'ús actual, pel verb *sentir*.

Albert Jané